

ŠAJĀ NUMURĀ:

■ Jaunumi

Meža valsts reģistrs – meža īpašniekiem. 3

■ Notikumi

Notikušas divas konferen-
ces par meža tēmu. 4

Divas jaunas grāmatas
par mežā piedzīvoto . . . 5

■ Pasaulē

Zaļās kartes mācības
Zviedrijā. 6

Pieredze meža dzīvnieku
postījumu
samazināšanā 7

■ Saimniekojam mežā

Dzintars Balodis pieņem
lēmumus par labu
mežam 8

■ Noderīgi

Ziemassvētku eglīšu
audzēšanas
pieredze 10

■ Praktiski padomi

Kā aizsargāt kociņus no
meža dzīvnieku
postījumiem 12

■ Mežs veselībai

Mežs – veselībai. 14

■ Medības

Sākas lūšu medību
sezona. 15

BIOTOPU KONSTATĒŠANA NEPAREDZ IEROBEŽOJUMUS MEŽU ĪPAŠNIEKIEM

Dabas aizsardzības pārvalde 2017. gada sākumā plāno uz-
sākt ES nozīmes mežu inven-
tarizāciju (biotopu kartēšanu) visas
valsts mērogā, lai rezultātā izstrādātu
piecus sugu aizsardzības un vismaz
20 dabas aizsardzības plānus.

Biotopu kartēšana paredzēta Eiropas
Savienības (ES) Kohēzijas fonda līdzfinan-
sētajā projektā „Priekšnosacījumu izveide
labākai bioloģiskās daudzveidības saglabā-
šanai un ekosistēmu aizsardzībai Latvijā”.

Gan Dabas aizsardzības pārvalde
(DAP), gan Vides aizsardzības un reģio-
nālās attīstības ministrija (VARAM) uz-

sver, ka plānots kartēt tikai ES nozīmes
īpaši aizsargājamus biotopus, lai iegūtu
pilnīgu un detalizētu informāciju. Biotopu
konstatēšana neuzliek papildu ierobe-
žojumus saimnieciskajai darbībai.

„Ir nozares, kuru pārstāvji jau ilgsto-
ši gaida biotopu kartēšanu Latvijā, jo tās
rezultāti ir nepieciešami, lai, piemēram,
bioloģiski vērtīgo zālāju īpašnieki varētu
saņemt sev pienākošos maksājumus pilnā
apmērā,” skaidro DAP Dabas aizsardzī-
bas departamenta direktore Gita Strode.

Biotopu kartēšanas norise

Biotopu kartēšana ilgs trīs gadus, un
šajā laikā DAP uzdevumā sertificēti ek-

sperti veiks aizsargājamo biotopu inventa-
rizāciju arī privātajos mežos. Ikviens, kura
īpašumā būs plānots veikt aizsargājamo
biotopu apzināšanu, pirms kartēšanas se-
zonas saņems rakstisku informāciju. Arī
pašvaldības, kuru teritorijā konkrētajā gadā
plānota biotopu inventarizācija, saņems in-
formāciju par apsekojamajām teritorijām.

Eksperti pārbaudīs tikai tās teritorijas,
kurās potenciāli iespējama aizsargājama
biotopa sastopamība. Dabas aizsardzī-
bas pārvalde ir apkopojusi dažādu valsts
iestāžu datus un noteikusi platības, kur
ekspertiem nav jādodas meklēt aizsargā-
jamus biotopus.

► 2. lpp.

► 1. lpp.

Piemēram:

- intensīvi apsaimniekotas lauksaimniecības zemes,
- meži, kas jaunāki par 50 gadiem,
- meliorētās lauksaimniecības zemes ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām,
- īpašumi, kuros ir izsniegtas atļaujas dažādu karjeru ierīkošanai u.c.

Ņemot vērā veicamo darbu apjomu, inventarizējamās teritorijas sadalītas kvadrātos un katru gadu paredzēts apsekt noteiktu kvadrātu skaitu. Kartogrāfisko materiālu plānots ik gadu atjaunināt, lai nebūtu jātērē laiks un resursi tur, kur tiek veikta intensīva saimnieciskā darbība.

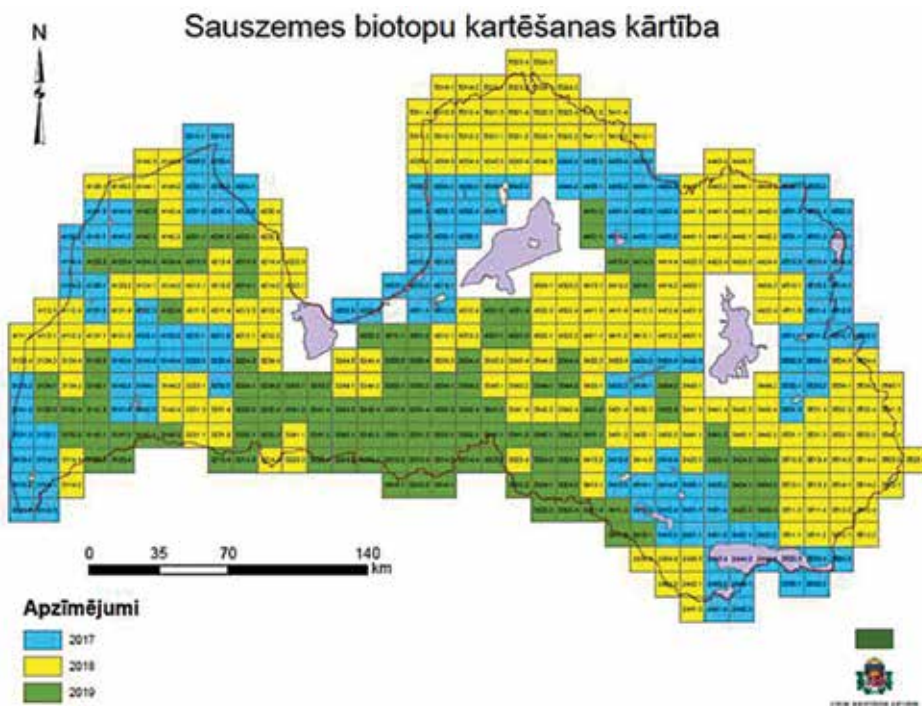
Visa pārbaudītā un akceptētā informācija būs redzama publiski pieejamajā dabas datu pārvaldības sistēmā „Ozols”. Savukārt īpašnieki, kuru mežos eksperti būs konstatējuši aizsargājamus biotopus, saņems no DAP rakstisku informāciju.

Ekspertu darba kvalitāte

„Sastopot savā īpašumā ekspertu, zemes īpašnieks drīkst piedalīties eksperta veiktajā apsekojumā, kā arī uzdot sev interesējošos jautājumus. Taču aicinām īpašniekus būt saprotošiem un uzdot jautājumus tikai par darba procesu,” uzsver G. Strode.

Lai nodrošinātu piesaistīto ekspertu augstu darba kvalitāti, DAP plāno vismaz 10 % saņemto datu pārbaudīt dabā. DAP speciālisti papildus veiks kontroli platībās, kurās eksperti būs konstatējuši biotopus un kurās zemes īpašnieki, apšaubot eksperta secinājumus, būs nosūtījuši DAP sūdzību.

Par katru konstatēto aizsargājamā biotopa poligonu ekspertam ir jāaizpilda apsekošanas anketa, norādot biotopu raksturojošos parametrus, tādējādi ļaujot sekot līdzi darba kvalitātei. Turklāt darbu veikšanas laikā ekspertiem līdzi būs ieslēgts GPS raidītājs, kas automātiski fiksēs viņa atrašanās vietu un datus noraidīs uz DAP serveriem. Tādējādi DAP jebkurā laikā varēs pārbaudīt, vai un cik

eksperts ir bijis konkrētajā aizsargājamā biotopa poligonā.

Iegūtās informācijas izmantošana

Aizsargājamo biotopu kartēšanas projekta mērķis ir iegūt informāciju. Lai gan lietotais termins „īpaši aizsargājams” daudzos var radīt bažas, tomēr praksē šādu biotopu legāli aizsargā vien tad, ja tam ir izveidots mikroliegums vai noteikts konkrēts zonējums īpaši aizsargājamā dabas teritorijā. Citos gadījumos biotopa konstatācija no valsts likumdošanas viedokļa nerada nekādus ierobežojumus saimnieciskajai darbībai.

Iegūtā informācija par aizsargājamo biotopu izplatību un kvalitāti digitālā formātā ļaus izvērst mērķtiecīgu diskusiju ar tautsaimniecības nozarēm par dabas vērtību saglabāšanu mijiedarbē ar saimniecisko darbību. Apkopojot un izanalizējot iegūtos datus, plānots mērķtiecīgāk formulēt dabas aizsardzības prasības, sniedzot skaidrākus priekšnoteikumus saimnieciskās darbības veikšanai.

Projekta rezultātā visaptverošas informācijas pieejamība par aizsargājamo biotopu izplatību un kvalitāti atvieglos dažādu atļauju un saskaņojumu izsniegšanu, samazinot termiņus un izdevumus gan privātpašniekiem, gan valsts iestādēm.

„Dienmēž no pieredzes zinām, ka cilvēkiem ir bažas un šaubas par biotopu kartēšanas ietekmi un pastāv nepamatoti draudi par jaunu aizliegumu radīšanu. Piemēram, dabas aizsardzības plānu izstrādes laikā aizsargājamo teritoriju apvidos „Vecpiebalga” un „Veclaicene” cilvēki, baidoties no ierobežojumiem, steidza izcirst savus mežus un tirgoja par nepamatoti zemām cenām,” stāsta G.Strode. „Aicinām mežu īpašniekus šoreiz būt gudriem un neļauties iebiedēšanai!”

Elīna
Ezeriņa,
Dabas
aizsardzības
pārvalde

IZMANTOJIET IESPĒJU MĀCĪTIES PAR MEŽU TĒMĀM!

SIA LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centrs arī nākamajā gadā aicina **meža īpašniekus, meža nozarē nodarbinātos speciālistus un medniekus** uz mācību kursiem visā Latvijā par mežu un ar to saistītām tēmām. Ar mācību tēmām un plānotajiem mācību kursiem var iepazīties www.mkpc.llkc.lv.

MEŽA VALSTS REĢISTRS – MEŽA ĪPAŠNIEKIEM

Meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs Valsts meža dienestā reizi gadā bez maksas* var saņemt aktuālo Meža valsts reģistra informāciju par īpašumā vai valdījumā esošu mežu.

Pēc iesnieguma saņemšanas Valsts meža dienests meža īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam izsniedz Meža valsts reģistra informāciju par viņa īpašumu. Ja informācija tiek pieprasīta elektroniska dokumenta formā atbilstoši normatīvajiem aktiem par elektronisko dokumentu noformēšanu, informācija papīra veidā netiek sagatavota. Izsniedzamā Meža valsts reģistra informācija sastāv no meža inventarizācijas datu nogabalu raksturojošo rādītāju izdrukas vai meža inventarizācijas ģeogrāfiskajiem un tekstuāliem datiem.

Ja Meža valsts reģistra informācija kalendārajā gadā tiek pieprasīta atkārtoti, tad saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Valsts meža dienests piemēro maksu.

Pēc Valsts meža dienesta ģeogrāfiskās informācijas sistēmas ieviešanas ir iespējama Meža valsts reģistra informācijas lietošana tiešsaistē.

Bez maksas piekļuves tiesības skatīšanās režīmā meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem, vai to pilnvarotām personām:

- Meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem, noslēdzot līgumu „Par Valsts meža dienesta Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas lietošanu” ar Valsts meža dienestu, tiek nodrošināta nepārtraukta pieeja informācijai par saviem īpašumiem/valdījumiem. Pieejas tiesības ļauj apskatīt

VMD ĢIS e-pakalpojumi meža īpašniekiem:

	skatīšanās	abonements
Meža inventarizācijas un saimnieciskās darbības datu apskate	jā	jā
Aktualizēto meža inventarizācijas datu izdruka vai lejupielāde	jā	jā
Koku ciršanas iesniegumu un pārskatu e-iesniegšana		jā
Pārskatu e-iesniegšana (par meža atjaunošanu, ieaudzēšanu un kopšanu)		jā
Atskaites		jā

PIEMĒRS

Meža īpašniekam īpašumā ir 100,00 ha meža zemes. Kalendārā gada (01.01.–31.12.) maksa ir 100,00x0,05 +3,40=8,40 EUR

meža inventarizācijas ģeogrāfiskos un tekstuālos datus, kā arī tos lejupielādēt.

• Lai noslēgtu līgumu „Par Valsts meža dienesta Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas lietošanu”, meža īpašniekam vai tā pilnvarotai personai jānodod uz Valsts meža dienesta mežniecību, kur tiek sagatavots līguma projekts. Līgumam pievieno iesniegumu, kurā norāda personas, kam ir nepieciešams piešķirt lietotāja tiesības.

Piekļuve Meža valsts reģistra informācijai saskaņā ar Valsts meža dienesta maksas pakalpojumu cenrādi:

• **piekļuves tiesības ar iespēju iesniegt iesniegumu, paziņojumu un pārskatu;**

Tiesības tiek piešķirtas, noslēdzot līgumu ar Valsts meža dienestu „Par Valsts meža dienesta Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas lietošanu” un veicot pakalpojuma apmaksu. Iesniegumā meža īpašnieks vai tā pilnvarotā persona norāda personas/u datus, kuras ir pilnvarotas iesniegt iesniegumu koku ciršanai, paziņojumu par koku ciršanu vai pārskatu par veiktu mežsaimniecisko darbību meža īpašumā.

• **piekļuves tiesības ar iespēju iesniegt iesniegumus, paziņoju-**

mus, pārskatus un meža inventarizācijas datus, kā arī mainīt Meža valsts reģistra datus – mainīt nogabala numuru, platību un konfigurāciju un sadalīt nogabalus saimnieciskās darbības vai zemes vienību sadalīšanas vai apvienošanas dēļ, neveicot meža inventarizāciju.

Tiesības tiek piešķirtas, noslēdzot vienošanos ar Valsts meža dienestu par meža inventarizācijas datu apmaiņu tiešsaistē Meža valsts reģistrā, ar iespēju iesniegt iesniegumus, paziņojumus, pārskatus un meža inventarizācijas datus un veicot pakalpojuma apmaksu. Pakalpojumu iespējams realizēt, izmantojot starpsistēmu interfeisu.

Maksa par pakalpojumu ir noteikta Ministru kabineta 21.06.2016. noteikumos Nr.393.

Instrukcija par Valsts meža dienesta Ģeogrāfiskās informācijas sistēmas lietošanu ir atrodama Valsts meža dienesta mājas lapā – www.gov.lv.

* Saskaņā ar Meža likuma 30. pantu un Ministru kabineta 21.06.2016. noteikumu Nr.384 „Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas aprītes noteikumi” 48.2. punktu.

Selva Šulce,
VMD

IZAICINĀJUMI UN IESPĒJAS MEŽA APSAIMNIEKOŠANĀ

Aktīvāka līdzdalība nozares kooperatīvos, sadarbība ar dažādiem pārstrādes uzņēmumiem jaunu produktu un tehnoloģiju radīšanā ir divi būtiskākie meža nozares izaicinājumi tuvākajā nākotnē. Šādas atziņas izskanēja Zemkopības ministrijas (ZM) ikgadējā meža nozares konferencē „Izaicinājumi un iespējas meža apsaimniekošanā” decembra sākumā.

Dace Lucaua, ZM valsts sekretāre: „Mežu nozares attīstība ir pozitīva, tomēr tai jāpārvar vēl daudzi izaicinājumi. Piemēram, biotopu kartēšana, kas nebūs vienkārši paveicama. Tādēļ būtiski, lai šī finansiāli visai dārgā pasākuma īstenošana sniegtu arī taustāmu un eksportu veicinošu rezultātu.”

Raimonds Bērmāns, MKPC direktors: „Pozitīvā ziņa ir tā, ka turpmākajos gados mežu īpašniekiem būs pieejams ES atbalsts bezmaksas konsultācijām – 60 stundu apjomā vienai personai līdz 2020. gadam. Saimniekiem izsniegs arī dokumentu par saņemto konsultāciju.”

Liene Jansone, ZM Lauku attīstības atbalsta departamenta direktore: „Galvenais uzdevums ir veicināt sadarbību starp dažādām nozarēm, lai radītu jaunas tehnoloģijas, produktus vai inovatīvus risinājumus. Ļoti ceram, ka šo instrumentu

izmantos kā nevalstiskās organizācijas, tā privāto mežu īpašnieki, jo šim pasākumam atvēlēti arī ievērojami līdzekļi – teju 20 miljoni eiro.”

Lai gan Latvija ir trešajā vietā ES aiz Somijas un Lietuvas ar 7,7% privāto mežu īpašnieku, tikai 0,2% no tiem līdzdarbojas meža nozares kooperatīvos.

Arnīs Muižnieks, Latvijas Meža īpašnieku biedrības valdes priekšsēdētājs: „Vēlētos iedrošināt saimniekus tomēr pievienoties kooperatīvam. Lai gan pirmajā

gadā caur kooperatīvu nav viegli panākt lielu apgrozījumu, otrajā gadā iespējams saņemt atpakaļ 8% no iepriekš iztērētā.”

Mežu īpašniekus informēja arī par pieejamo ES atbalstu ieguldījumiem meža platību paplašināšanā un mežu dzīvotspējas uzlabošanā 2014.–2020. gadam, kas kopumā ir 36,8 miljoni eiro.

Plašāka informācija, konferences ieraksts un konferencē demonstrētās prezentācijas pieejamas elektroniski mājaslapas www.llkc.lv sadaļā „Mežsaimniecība”.

STARPTAUTISKA ZINĀTNISKĀ KONFERENCE „VIDE UN MEŽA ILGTSPĒJĪGA APSAIMNIEKOŠANA BALTIJAS REĢIONĀ – PROBLĒMAS UN RISINĀJUMI”

Decembra sākumā Daugavpils Universitāte, Latvijas Valsts mežzinātnes institūts „Silava” un Latvijas Mežu sertifikācijas padome (LMSP) organizēja starptautisku zinātnisko konferenci „Vide un meža ilgtspējīga apsaimniekošana Baltijas reģionā – problēmas un risinājumi”.

Konferences gaitā jomas speciālisti diskutēja par vides jautājumu zinātniski pamatotu un sabalansētu integrēšanu

meža apsaimniekošanā:

- ekosistēmu pakalpojumu nozīme. Dažas aizsardzības metožu atšķirīgās pieejas, dažādie mežsaimnieciskie riski, kas var ietekmēt mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu;

- meža sertifikācijas sistēmas, to nozīme un ietekme meža ilgtspējīgā izmantošanā, riski un tendences, kas var ietekmēt ne tikai meža nozari, bet arī sabiedrību kopumā. Patiesi sabalansēta vides, ekonomisko un sociālo interešu ieviešanas nozīme;

- lietderīgas informācijas apmaiņa starp kaimiņvalstīm par meža nozares izaicinājumiem un sasniegumiem.

Mežs nav mērāms tikai naudas izteiksmē un kubikmetros, tas pilda neaizstājamas ekoloģiskās un sociālās funkcijas gan nacionālā, gan starptautiskā līmenī.

Plašāka informācija un konferences prezentācijas pieejamas Daugavpils Universitātes mājas lapā www.du.lv.

Informācija no du.lv

DIVAS GRĀMATAS PAR MEŽA NOZARI PAGĀJUŠAJĀ GADSIMTĀ

Nolūkā saglabāt laikmeta liecības un atmiņas par pagājušā gadsimta meža nozares vēsturi nākamajām paaudzēm cienjami mežkopji – Imants Zembergs un Jānis Počs uzrakstījuši savas atmiņas, kas lasāmas divās jaunās grāmatās.

APBALVOTI ZEMKOPĪBAS MINISTRIJAS KONKURSA „MŪSU MAZAIS PĀRGĀJIENS” LAUREĀTI

Foto: no ZM arhīva

Skolēnu konkursa „Mūsu mazais pārgājiens 2016” dalībnieki un žūrija apbalvošanas pasākumā, kas norisinājās 4. novembrī Tērvetes dabas parkā

Šogad jau desmito reizi Zemkopības ministrija sadarbībā ar biedrību „Zaļās mājas” rīkoja skolēnu konkursu „Mūsu mazais pārgājiens 2016”, kura mērķis ir veicināt jauniešu interesi par meža nozari. Novembra sākumā Tērvetes dabas parkā notika laureātu apbalvošanas pasākums.

Jau par tradīciju kļuvušajā konkursā „Mūsu mazais pārgājiens” piedalījās Latvijas vispārīgglītojošo un profesionālo skolu skolēni, kā arī interešu izglītības pulciņi un mazpulki, kuri iepazīna meža ietekmi uz savu pagastu, novadu, pilsētu un Latviju. Konkursta

moto – Koks ir visur! Konkursta tēma bija veltīta netradicionālam koksnes lietojumam, un ar gandarījumu ir jāsecina, ka jaunieši ļoti azartiski bija meklējuši koksni dažādos produktos.

Šogad konkursā piedalījās vairāk nekā 2500 skolēnu no visas Latvijas. Konkurssam tika iesūtīti 140 kolektīvu darbi. No plašā konkursa dalībnieku pulka pie godalgām tika gandrīz 200 dalībnieki.

Konkursta komisija un tās priekšsēdētājs rakstnieks un publicists Ēriks Hānbergs pateicas visiem konkursa dalībniekiem par dalību konkursā un skolotājiem par iedvesmoša-

nu. Konkursta komisiju iepriecināja darbu nemainīgi augstā kvalitāte un spēja redzēt plašāk un niansētāk, realizējot konkursa ideju. Konkursta žūriju pārsteidza tendence, ka vairāki dalībnieki bija ne tikai patstāvīgi meklējuši un atraduši koksnes dažādo lietojumu, bet projekta laikā tikās ar savas apkārtnes uzņēmējiem un iedzīvotājiem, noskaidrojot viņu zināšanas par koksnes izmantošanu un nereti pat izglītojot pieaugušos.

Uzvarētāji un plašāka informācija www.zm.gov.lv, Meža nozare.

Māra Mikule,

ZM, Meža departaments

„Mežs – mūža mīlestība”

Imanta Zembergs raksta: „Vairāku gadu garumā esmu kavējies atmiņās par savā dzīvē notikušo. Nebiju domājis, ka rakstīšu, bet tiku draugu iedvesmots un vienu otru reizi pat jutu netieši izteiktu lūgumu rakstīt.” Grāmata „Mežs – mūža mīlestība” ir veltījums autora paaudzes meža nozares darbiniekiem, lai saglabātu piemiņu nākamajām paaudzēm. Grāmatas pirmajā daļā „Studiju laiks” attēlota studentu dzīve, kā autors pats saka „ar visām tās ainiņām”, otrajā daļā „Uz meža takas” autors centies parādīt meža nozares dzīvi divdesmitā gadsimta otrajā pusē.

„Mana mūža mežs”

Jāņa Poča grāmata „Mana mūža mežs” ir vēsturiski biogrāfisks apraksts par ģimeni, darbu un laikabiedriem. Grāmatā minēti interesanti notikumi un fakti, daudz fotogrāfiju. Īpaši interesanti to būs lasīt laikabiedriem, kas strādājuši meža nozarē, kā arī jaunākās paaudzes mežkopjiem kā vēstures izziņas materiālu.

Par grāmatām var interesēties izdevniecībā „Divpadsmīt”, tālrunis 28649138 (Judīte Putāne).

ZALĀS KARTES MĀCĪBAS ZVIEDRIJĀ

Oktobra vidū Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) darbinieki devās uz Zviedrijas pilsētu Noršepingu, lai piedalītos četru dienu mācībās par vides, ūdens un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, veicot meža apsaimniekošanas darbus.

Mācības tika organizētas ERASMUS+ projekta ietvaros, lai iepazītu Zviedrijas mācību modeli, pēc kura sekmīgas nokārtošanas dalībnieks saņem Zaļo karti. Kurss ir pieejams ikvienam interesentam, kas vēlas saņemt Zaļo karti, bet Zviedrijā šī karte obligāti ir nepieciešama tiem mežstrādniekiem, kuri strādā sertificētos mežos. Jāpiemin, ka Zviedrijā vairāk nekā 60 % mežu platības ir sertificētas. Mācību kursā tiek apskatītas trīs galvenās tēmas: bioloģiskās daudzveidības saglabāšana, kultūras mantojuma saglabāšana, augsnes un ūdens aizsardzība.

Mācību pamatkurss

Pirmajā dienā iepazīnāties ar mācību modeli. Zaļās kartes saturu reglamentē tiesību akti, valsts un starptautiskās saistības. Mācību satura īpašnieks ir Mežsaimniecības apmācības padome, bet tās var organizēt ikviena iestāde (skolas, privātas kompānijas, konsultanti, Zviedrijas meža aģentūra u.c.), kurai ir attiecīgās zināšanas mežsaimniecībā. MKPC darbinieki zināšanas apguva pie Zviedrijas meža aģentūras lektoriem. Noslēgumā dalībniekiem jāatbild uz testa jautājumiem, kas liecina par mācībās apgūto tematu izpratni.

Pirmais solis uz Zaļo karti ir mācību pamatkurss, kas ilgst 4 dienas, bet, lai karti saglabātu, pēc 5 gadiem jānoklausās zināšanu papildināšanas kurss (1,5 diena). Jāpiemin, ka šie kursi galvenokārt notiek mazās grupās un mācības notiek dabā. Lektori ar dažādiem uzdevumiem veicina dalībnieku viedokļu un pieredzes apmaiņu.

Augsnes un ūdens aizsardzība

Apguvām pirmo mācību tēmu – augsnes un ūdens aizsardzība. Zviedri šim jautājumam pievērš lielu uzmanību, jo zinātniskie pētījumi liecina, ka meža augsnē uzkrājas dažāda veida piesārņojums, t.sk., dzīvsudrabs. Dzīvsudrabam nonākot augsnē, tas iekonservējas, bet mežizstrādes laikā, radot augsnes bojājumus, tas aktivizējas un var ieplūst ūdenstecēs. Tāpēc, veicot mežizstrādi ūdenstilpņu tuvumā, lielas pūles tiek pieliktas, lai netiktu radīti augsnes bo-

Foto: Ieva Doniņa

Zviedru pasniedzēji rāda uz kritālām mītošās indikatorsugas

Mācību dalībnieki (no kreisās) pasniedzējs Bjorns - Ēriks Holms, Astrīda Rudzīte, Linda Spade, Raimonds Bērmāns, Laila Šestakovska, Ludvigs Karvelis, Ieva Doniņa

jājumi. Viens no veidiem, kā izvairīties no ūdensteču bojājumiem, ir speciālu šķērsošanas vietu – tiltiņu būvēšana pāri ūdenstecei. Galvenais tilta būvēšanas pamatprincips ir – izveidotais tilts nedrīkst pieskarties ūdens virsmai. Arī tehnika mežizstrādes procesā tas nedrīkst skart ūdens virsmu.

Zviedrijā meži ūdensteču un ūdenstilpņu tuvumā tiek apsaimniekoti ar citu izpratni nekā Latvijā. Piemēram, Latvijā no ūdens cenšas izvākt kritušos kokus, savukārt Zviedrijā tie netiek izvākti, pat tiek rekomendēts mērķtiecīgi veidot mirušo kokus ūdenstecē, kādu koku tur iegāžot. Runājot par aizsargjoslām, zviedri izman-

to šādu aizsargjoslu principu – jo lielāka ūdenstece, jo šaurāka aizsargjosla, – ar pamatojumu, ka lielāka ūdens ekosistēma pati spēj regulēt savu mikroklimatu. Mežizstrādes procesā ūdenstilpņu tuvumā cenšas saglabāt lapu kokus, bet skuju kokus izvairās saglabāt, jo lapas ir labas barības vielas ūdens mikroorganismiem.

Bioloģiskā daudzveidība

Nākamās dienas tēma bija bioloģiskā daudzveidība. Šajā dienā viens no apskates objektiem dabā bija dedzināts mežs. Dedzināšana veikta, lai veicinātu bioloģisko daudzveidību.

► 7. lpp.

◀ 6. lpp.

Zviedrijā meža dedzināšanu izmanto kā vienu no veidiem, lai apsaimniekotu biotopus. Dabā apskatījām biotopus, kā arī tīkām iepazīstināti ar kontrolanketu, pēc kuras vadoties mežstrādniekiem ir iespējams konstatēt biotopus. Kontrolanketa katram reģionam ir atšķirīga, tas ir izskaidrojams ar to, ka katrā reģionā ir citas indikatoru sugas un arī koku sugu vecumi variē.

Zviedru kolēģi uzsver, ka Zviedrijas ainavā iztrūkst veci koki un atmiruši koksnē, tāpēc mežizstrādes laikā tiek domāts par šo elementu atstāšanu un saglabāšanu. Par ekoloģiskajiem kokiem cenšas atstāt lapu kokus, jo arī lapu koku neesamība ir viena no problēmām Zviedrijā.

Kultūrvēsturisko objektu saglabāšana

Noslēdzošajā dienā apguvām tēmu par kultūrvēsturisko objektu saglabāšanu. Arī šajā dienā devāmies uz objektiem mežā. Pirmajā objektā mums pašiem bija jāatrod kultūrvēsturiskie objekti un jāizplāno, kā tie mežizstrādes laikā tiks aizsargāti un saglabāti. Zviedrijā kultūrvēsturiskie objekti tiek ierobežoti ar koku stumbriem, kuri tiek nozāģēti 1,3 m augstumā. Svarīgi, lai informācija par cirstmā esošo kultūrvēsturisko objektu nonāktu arī pie augsnes gatavošanas operatora, jo visbiežāk tieši šajā posmā objekti tiek iznīcināti. Lai kultūrvēsturisko objektu izziņāšana būtu daudz interesantāka, mācībām tiek piesaistīti arī zinoši arheologi. Mēs šoreiz iztikām bez arheologiem, bet guvām priekšstatu par kultūrvēsturisko objektu saglabāšanu.

Sociālo vērtību respektēšana meža apsaimniekošanā ir arī viens no mācību tematiem, to integrējot iepriekšminētajos tematos. Stingri tiek rekomendēta mežsaimniecisko darbību saskaņošana ar vietējo sabiedrību, un tas ir viens no aspektiem, kam uzmanību pievērš Zviedrijas meža aģentūra, saskaņojot meža īpašnieku iesniegumus meža cirstāšanai.

Runāt par mežu mežā, veiksmīgs atēls pasaka vairāk nekā 1000 vārdu, mācību dalībnieku savstarpējā pieredzes apmaiņa un laba atmosfēra mācībās – tās ir atziņas, ko zviedru kolēģi uzsver veiksmīgu mācību norisei.

Zviedrijā pavadītās dienas bija ļoti interesantas. Ieguvām jaunas zināšanas un prasmes, kas noderēs mūsu darbā līdzīgas mācību programmas izveidei Latvijas apstākļiem. Paldies par šo lielisko iespēju!

Ieva Doniņa,
MKPC Zemgales nodaļa

ZVIEDRIJAS PIEREDZE POSTĪJUMU SAMAZINĀŠANĀ MEŽAUDZĒS

Sogad novembra nogalē ar medībām saistītu Latvijas institūciju pārstāvji pieredzes apmaiņā apmeklēja Zviedriju, pirms tam definējot jautājumus, kas īpaši interesētu. Viens no jautājumu blokiem bija par mednieku un mežsaimnieku sadarbību Zviedrijā, problēmām, kurām jāmeklē risinājumi Zviedrijā un Latvijā.

Zviedrijā medību tiesības pieder zemju īpašniekiem. Tās var izlietot pats īpašnieks vai arī nodot citiem. Zviedrijā ir ap 300 000 mednieku, no kuriem ap 10% ir sievietes. Lai medītu, līdzīgi kā Latvijā ir jāpērk sezonas medību atļauja. Sezonas medību atļauja maksā 30 EUR. Vairākums mednieku ir iestājušies Zviedrijas mednieku asociācijā, kuras ir divas. Mednieku asociācijas biedra maksājums ir 60 EUR gadā, un katrs biedrs saņem ikmēneša medību žurnālu par brīvu. Ieroci mednieks drīkst sākt lietot no 18 gadu vecuma, bet ar speciālu atļauju no 16 gadiem. Zviedrijā limitēti medijamie dzīvnieki ir alnis, staltbriedis, vilks, lūsis un lācis.

Alņu populācijas dinamika

Zviedrijā ir visblīvākā alņu populācija pasaulē. Alņu skaits sāka strauji pieaugt pēc mežizstrādes intensificēšanas 20 gadsimta 60–80. gados, kad lielās platībās tika cirstas kailcirtes. Tās atjaunojot ar priedi, lielās platībās izveidojās alņiem piemērota barības bāze.

Skaitliski palielinoties alņu populācijai, pieaug arī postījumu apmēri, un līdz ar to meža īpašnieki maina meža apsaimniekošanu un priedes vietā nabadzīgos augšanas apstākļu tipos stāda egli. Tas savukārt noved pie barības bāzes samazināšanās nākotnē, jo zem vidēja vecuma egļu audzēm tiek nomākti pameža un zemsedzes augi – nav krūmu, puskrūmu un sīkkrūmu, kā arī lakstaugu. Teritoriāli

alņiem piemērota barības bāze ir samazinājusies, un attiecīgi alņu koncentrācija palielinās atlikušajās priežu audzēs.

No medijamo dzīvnieku perspektīvas tas ir slikti, jo, samazinoties barības bāzei, alņu populācija arī samazinās. Mednieki ir ieinteresēti, lai mežs tiktu atjaunots ar priedi.

Šo negatīvās meža apsaimniekošanas praksi, kad priedes vietā stāda egli, pēdējos gados ir izdevies apturēt. Tam par iemeslu ir sadarbības pastiprināšana starp medniekiem un zemes īpašniekiem, kuras ietvaros cenšas panākt alņu populācijas līdzsvaru ar tai pieejamo barības bāzi. Vienlaikus jāatgriež divi krāni sistēmā – vairāk medīt alņus un vairāk stādīt priedi. To var panākt, ja zemes īpašnieks stāda priedi piemērotās augsnes un mednieki saņem pietiekami lielu alņu nometišanas skaitu. Tā pēdējos gados Zviedrijā sadarbības rezultātā ir palielinājusies meža atjaunošana ar priedi.

Alņu apkodumu inventarizācija

Inventarizācijas mērķis ir iegūt datus, cik liela ir bojāto koku daļa noteiktā augstuma intervālā (ap 1–4 m). Inventarizāciju veic gadījuma parauglaukumos un tiem ir reprezentatīvs raksturs, ko attiecina uz visu platību. Inventarizāciju administrē Meža aģentūra. Inventarizāciju pērk kā pakalpojumu, un parasti to veic meža taksatori. Finansējums inventarizācijas veikšanai tiek iegūts no katra pārdotā koksnē kubikmetra (ap 0.013 EUR par m³).

Katru gadu tiek inventarizēta puse no valsts teritorijas. Inventarizāciju veic laikā no sniega nokušanas līdz veģetācijas perioda sākumam, apsekojot jaunaudzdes aptuveni 1–4 m augstumā. Inventarizācijā iegūtos datus par svaigiem bojājumiem izmanto alņu populācijas apsaimniekošanas plānu veidošanā.

▶ 16. lpp.

Pieredzes apmaiņas brauciena dalībnieki un Larss Georgs Hedlunds (pirmais no labās), brauciena iniciators

AKTĪVS PROJEKTU RAKSTĪTĀJS UN REALIZĒTĀJS

Dzintars Balodis, Madonas puses meža īpašnieks, ieaudzējis vairāk nekā 20 ha jauna meža, turpina to kopt un aprūpēt, lai godam varētu atstāt to mantojumā nākamajām paaudzēm.

Dzintaru Balodi zinu jau kādus astoņus gadus. Viņš ir viens no aktīvākajiem semināru dalībniekiem, arī dažādu apmācību dalībniekiem. Taču tikai šopavas, kad viņš uzaicināja mani uzmērīt kopjamās jaunaudžu platības, ko vēlējās pieteikt uz ES atbalstu, es iepazinu viņu kā aktīvu meža stādītāju, kopēju un savu īpašumu apsaimniekotāju – un ne tikai.

Kaut Dzintaram rit jau 77. gads, novada kultūras pasākumos redzu viņu deļojam vecākās paaudzes deju kolektīvā, bet, kad Dzintars man iedāvināja paša darinātu skaistu groziņu, es pārsteigumā iesaucos: „Kad tu to visu paspēj?” Vīrs tikai gaiši pasmaidīja un noteica, ka jākustas vien ir.

Sākumā – lauksaimniecība

Dzintars Balodis dzimis 1939. gadā tepat Madonas pusē, Mēdzūlas pagasta Gulbērē, četru bērnu ģimenē. Izmācījies par sakaru inženieri Rīgas industriālajā politehnikumā, atnāca uz Madonu, un, kā pats saka, kļuvis par pilsētnieku.

Tikmēr vecāki kopa savu laiku saimniecību, kas sastāvēja no pieciem zemes gabaliem, ko savā laikā nopirka ūtrupē. Vecāki turēja lopus, audzēja labību, līdz aizgāja mūžībā, un bērniem vajadzēja lemt, ko darīt ar tēva mājām un saimniecību.

Māsām un brāļim saimniekošana laukos īsti neinteresēja, tad nu Dzintars, arī pilsētnieks būdams, uzņēmās tālāko saimniekošanu laukos – sējot labību, stādot kartupeļus un audzējot cūkas pašu vajadzībām. Kā Dzintars smejas, pāris gadu esot mēģinājuši pat turēt cūku mātes un audzēt sivēnus tepat Madonā. Zināšanu nav bijis, un pasākums drīz

Foto: Mairita Bondare

Dzintars Balodis ar paštaisītu atzarojamo darba rīku

beidzies, jo cūkas sākušas slimot. Sācis saprast, ka lauksaimniecība nerentējas, jo pašiem nebija nekādas tehnikas, turklāt vēl nedzīvoja uz vietas saimniecībā, bet Madonā.

Tā kā apkārtnē bija daudz brīvas zemes, saimnieks īpašumā esošos piecus atsevišķos zemes gabalus samainīja pret diviem kompaktākiem zemes gabaliem, nosaucot tos par „Dainām” un „Dzērvītēm”. Tagad bija jādomā, ko darīt ar vairāk nekā 15 ha lauksaimniecības zemes, kur neapstrādātajās vietās sāka sēties kociņi, tā pamazām aizaugot.

Lēmums par labu mežam

Dzintars, izlēmis par labu mežam, sāka kārtot zemes transformācijas atļauju, kas ilga gandrīz gadu, jo bija jāsaņem atļaujas gan no pagasta, gan melioratoriem, un čakli retināt biezi un nevienmērīgi sasējušos kociņus – izkrot ar lielāku sakņu kamolu un tūlīt iestādot tukšajās vietās. Sākumā esot vilcis diegu, lai taisnas rindas, vēlāk metis mieru, jo tas

paņēma daudz laika. Arī attālumus starp rindām un starp kociņiem neesot daudz mērījis, apmēram uz aci. Tā, katru brīvu brīdi braucot uz saviem īpašumiem un pamazām aizstādot neizmanto zemi ar kokiem, šajos gados „Dainās” ir ieaudzēti 9,23 ha, bet – „Dzērvītēs” 13,7 ha jauna meža. Vecākajām mežaudzēm tagad jau ir ap 15–18 gadu.

Dzintars pamatā visus savus kādreizējos tīrumus un pļavas apmežojis ar eglēm, jo šī koku suga viņa platībās padevusies vislabāk. Ir vietas, kur pamīšus stādīts arī bērzs, tomēr ar to nav tik labi veicies. Esot iznācis diezgan daudz papildināt, jo meža cūkas mēdza lauku uzart kā ar arklū, mazās eglītes aprokot tā, ka ne atrast.

Lielu darbu prasīja arī kopšana, līdz eglītes tika laukā no zāles. Dzintars šo darbu pārsvarā veica rudenī, apmīdot ap kociņiem lielo zāli. Bijis arī tā, ka rudenī nav paspējis visu izdarīt, tad pavasarī mazie kociņi tika meklēti ar grābekli, lai atrastu zem kūlas. Jautāju, vai bērni nenāca palīgā šo darbiņu darīt? ► 9. lpp.

MEŽA DZĪVNIEKU POSTĪJUMU MAZINĀŠANAS IESPĒJAS

Atjaunojot izcirtumus, kā atjaunošanas veids jāizvēlas sēšana vai dabiskā atjaunošanās. Tas dod lielāku biežību, kā arī dzīvniekiem tie ir mazāk interesanti no barības viedokļa salīdzinājumā ar mākslīgi izaudzētiem stādiem (bagātāki ar barības vielām un līdz ar to sākumā dzīvnieki dod priekšroku tiem).

Lai mazinātu postījumu jaunaudzēs, jeb mērķa kokiem, pēc iespējas vairāk jāveido dabīgā barības bāze, piemēram, zem elektrolīnijām, uz grāvju trasēm, stīgām utt.

Nedrīkst pieļaut, ka bērza galotne pārāug priedi, jo priede, lai izklūtu no ēnas, pēc tam izdzen garus dzinumus (mainās barības vielu daudzums tajos), kas dzīv-

niekiem ir pievilcīgāki.

Veicot jaunaudžu kopšanu, jāatstāj lapu koki, kas netraucē mērķa sugas augšanai un veido papildu barības bāzi (kārkli, pīlādži, ozoli, apses u.c.).

Priedes retināšanu sāk pēc 6 m augstuma sasniegšanas. Jo lielāka biežība, jo procentuāli mazāks bojāto priežu skaits. Vienlaicīgi biežība kavē pieau-

◀ 10. lpp.

Dzintars šo darbu tomēr vairāk darījis pats, jo galvenokārt pats stādījis kociņus un, vēlāk kopjot, zinājis, kur jābūt katram kociņam. Bērni nākuši palīgā pie stādīšanas. Tagad pašu stādītāju priecē pa šiem gadiem nu jau saimnieku pāraugušās skaistās egļu un egļu – bērzu jaunaudzes.

Regulāri jauc bebru aizsprostus

Kā saimnieks sadzīvo ar dzīvniekiem, vai tie neposta jaunaudzes? „Dzērvītēs”, pateicoties ES atbalstam, ir izmēģināta arī egļu atzarošana. Dzintars bilst, ka šad tad pa kādai eglītei stirnu buks, dancodams apkārt, noberž un nomizo, vai alnis kādreiz pārstaigājot kādai eglei nolauž galotni, tomēr atzaratās jaunaudzes neaiztieks.

Cauri īpašumam tek Dzērvītes upe, kur dzīvojot bebrī. Tie tur ir dzīvojuši vienmēr, cēlušī savus aizsprostus, bet pēdējā laikā sanākot konflikti. Saimnieks atzīst, ka vairs nevarot ar bebrīem sadzīvot. Sanācis tā, ka saimnieks kādu mēnesi neesot bijis īpašumā, un pa šo laiku bebrī noslīcinājuši upītes malā iestādīto melnalkšņu audzi. Tagad, kad egles krietni paaugušās un pamazām sāk saslēgties koku vainagi, bebrī aizsprostiem sākuši

tās izmantot, nograuzot un ievēlot upē, ka celmi vien paliek. Tad nu Dzintars regulāri brauc, pārstaigā īpašumu un jauc aizsprostus. Saimnieks pats nav mednieks un nekad nav gribējis arī kļūt, toties ir liels makšķernieks. Ļoti patīkot ogot, sēņot un vispār būt dabā.

Kā raksta sākumā minēju, Dzintara hobijs ir klūdziņu pinumi. Kas tik neesot pīts – dažāda izmēra un formas grozi un groziņi, trauciņi, pat krēsli un stāvlampas. Ar saviem pinumiem esot piedalījies arī izstādēs un apdāvinājis savus tuvākos un draugus. Tagad tik daudz nesanākot pīt, kaut izejmateriāla esot daudz sagādāts. Tāpat pa ceļam grāvmalās ieraugot smukas kārkļu maikstes un nepaslinkojot tās nogriezt, izžāvēt un uzglabāt.

Vērtīgas atziņas

Jautāju, vai pa šiem gadiem, kopjot un apsaimniekojot mežu, nav uzkrātas kādas vērtīgas atziņas, kas noderētu arī citiem? Dzintars apstiprina, ka esot gan.

Viena no tām: pēdējā laikā cenšoties stādīt kociņus rudenī – septembra beigās, oktobrī, jo pavasarī vai vasarā stādītie kociņi bieži aiziet bojā biežo sausuma periodu dēļ. Ātrāk izaug dabīgi iesējušies skuju koki. Nevar ļaut ilgi augt pamežā ievām,

arī lazdām, jo tad tās ir grūti novācamas.

Daudz laika Dzintars pavada īpašumos, kopjot jaunaudzes un cērtot baltalkšņu mežaudzes, lai atjaunotu ar vērtīgākām koku sugām, jo viņš visus gadus ir aktīvs projektu raksfītājs un realizētājs. Kaut gan „Dzērvītēs” jaunais īpašnieks tagad ir mazdēls, tomēr Dzintars ir tas, kas joprojām rūpējas un no sirds apsaimnieko paša loloto. Mantojumā paliks vairāk nekā 20 ha iestādīta meža un kur vēl pēc vējgāzēm nocirstās un atjaunotās platības.

Mairita Bondare,
MKPC Madonas nodaļa

AUGOŠU KOKU CIRSMU IZSOĻU PĀRDOŠANAS REZULTĀTI GADA NOSLĒGUMA CETURKSNĪ

Izsoļu portālā www.mezabirza.lv gada ceturtajā ceturksnī, no oktobra līdz decembrim, veiksmīgi notikušas 17 izsoles, kurās izdarīti 211 solījumi. Decembrī gaidāmas vairākas izsoles, kuru rezultāti šobrīd vēl nav zināmi.

2016.gada noslēguma ceturksnī līdz šim izsolēs pārdotas cirsma par summu 484 410 Euro. To kopējā izcērtamā krāja ir 16 732 m³, kopā 69,47 ha meža platības. Salīdzinot ar iepriekšējo - vasaras ceturksni, visi rādītāji ir palielinājušies gandrīz divas reizes.

Izsoļu cenu apskats gada ceturtajā ceturksņa mēnešos:

Skuju koku cirsma (skuju koki sastāvā vairāk par 70%) cenas svārstās no 31,04 līdz 49,85 EUR/m³, vidējā svērtā cena 40,36 EUR/m³.

Jaukto cirsma (skuju koku īpatsvars 40–60 %) cenu svārstība ir no 29,09 līdz 37,42 EUR/m³, vidējā svērtā cena 33,62 EUR/m³.

Lapu koku cirsma - sākot no 14,82 līdz 23,78 EUR/m³. Vidēji svērtā cena 18,42 EUR/m³.

Šobrīd Meža biržā ir aktīvas vairākas cirsma izsoles, kā arī tiek piedāvāts izsolēs iegādāties vairākus meža īpašumus, kas ir jaunums Meža biržas darbībā.

Nākamajā apskatā apkoposim 2016.gada statistiku.

Lai sniegiem bagāti svētki!

Dēzija Gabrāne-Vidze, Mezabirza.lv

Foto: Mairita Bondare

Paša stādītās egles sen jau pāraugušas saimnieku

gumu. Sanāk balansēt, jo retāk sastādīta priede ātrāk izaug no postījumu riska grupas (ātrāk izaug resnumā un izveido kreves mizu).

Jaunaudžu kopšanā jāsauglabā bojātās priedes, jo novērots, ka dzīvnieki posta vienus un tos pašus koku stumbrus. Tie viņiem šķiet garšīgāki. Atstājot bojātās priedes, tās turpmāk arī veidos barības

bāzi. Tās izņem krājas kopšanu laikā.

Veicot jaunaudžu kopšanu, jāatstāj 1 m augsti bērza celmi, kuri sadzīs atvases un kalpos par papildu barības bāzi.

Veicot kailcirtes, jāatstāj priedes koku galotnes šķeldošanai paredzēto zaru kaudžu virspusē kā barība dzīvniekiem.

Guntis Ščepaniks,
AS "Latvijas valsts meži"

NO KURIENES TU NĀC, EGLĪTE?

Gada nogalē, kad radio stacijas arvien biežāk sāk pārraidīt Ziemassvētku dziesmas un lielveikalos jau pie ieejas acis žilbina svētku rotājumi, prātā gluži nevilšus nāk doma par paša galvenā svētku atribūta – eglēs sagādi.

Akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” laipni piedāvā, ka katra ģimene svētkiem drīkst sev nocirst vienu eglīti viņu apsaimniekošanā esošajos valsts mežos. Protams, ne jaunaudzē, kur eglītes veidos nākotnes mežu, bet gan grāvmalās, laukmalās, arī zem elektrolīnijām. Par to, ka konkrētais meža gabals tiešām pieder valstij, liecina raksturīgā dzeltenā plāksnīte masīva robežstūrī autoceļa malā.

Bet, ja tāda vieta iepriekš nav noskatīta, ne katram pietiek entuziasma kaut kur braukt un meklēt. Tad vienkāršākais ir doties vai nu uz tirgu, vai kādu citu eglīšu tirdzniecības vietu, kur var tās izvēlēties, nebrienot pa dziļu sniegu vai dubļiem, turklāt – katrs pēc savām vēlmēm gan izmēra, gan kupluma ziņā.

Eglītes podiņos

Daļa cilvēku, kuriem ir kaut neliela piemājas zemīte, labprāt vēlas tādu kociņu, kas dzīvību nezaudēs līdz ar svētkiem, tātad – ar visām saknēm, lai to būtu iespējams, zemei atlaižoties, izstādīt ārā. Tirgotāji šādu variantu piedāvā, turklāt arī cena nav nesamērīgi augsta, it sevišķi, ņemot vērā, ka tās ir nevis „parastās”, bet gan baltegles vai sudrabegles. Taču pircējam der saprast to, ka skaistā eglīte podiņā nav izaugusi, bet pārlikta tajā īsi pirms tirgošanas. Lai eglei raksturīgā kuplā sakņu sistēma ietilptu nelielajā podiņā, to ir nācies nežēlīgi apcirst. Šāda eglīte nekad neieaugs, lai cik rūpīgi saimnieks to laistītu un koptu. Cerības ieaudzēt ir tikai tās eglēs, kurām ir saglabāta augumam proporcionāli liela sakņu sistēma. Piemēram, Baltezersa kokaudzētava ap metru garus kociņus realizē 10 litru lielos podos. Tādi tiešām augs, ārā izstādīti!

Speciāli audzētas eglītes

Tomēr daudzi cilvēki izvēlas gadu gaitā ierasto mūsu pašu mežos augušo eglīti, jo ar tās skuju smaržu importa māsas nespējot sacensties! Lai svētku kociņus spētu piedāvāt pietiekamā daudzumā, ar meklēšanu pa grāvmalām nepietiek. Eglītes speciāli tiek audzētas plantācijās. Par to, kā tas dabā notiek, saruna ar Auces

Foto: S. Repņikovs

puses Ziemassvētku eglīšu plantācijas īpašnieku **Ojāru Blūmu**.

Ar eglīšu audzēšanu Ojārs nodarbojas gandrīz 20 gadu, bet viņš tās tirgojis vēl pirms tam, vācot valsts mežos atļautajās vietās. Kad īpašumā tika iegūti 8 ha lauksaimniecības zemes, radusies doma par savas svētku egļu plantācijas izveidi. Lai kā gaitā gan sapratis, ka sākotnējā platība ir pārāk liela, lai viens to apsaimniekotu, tādēļ daļā atstājis eglītes augam, un tagad tas jau ir mežs.

Stādīšanai tiek izmantoti parastie, brīvi pieejamie stādaudzētavu stādi. Tā kā kociņus cērt izlases veidā, tad izlases veidā tie tiek arī atjaunoti. Lai zemi izmantotu pēc iespējas intensīvāk, nereti arī tiek stādīts pie augošanas eglītes, tās apakšējos zarus iepriekš nozarojot. Kad lielākā eglīte sasniegusi ciršanas parametrus (vidēji tas notiek 10 gados), mazā ir jau tās vietā un var turpināt augt. Ja egle nav savlaicīgi nocirsta un izaugusi garāka, nekā pircēji vēlētos, to nozāģējot, celmu atstāj pēc iespējas augstāku. Ar laiku kāds pie celma palikušais zars uzņemas „virsvadību”, veido jaunu galotni un vēl pēc gadiem ir nocērtams atkal kā Ziemassvētku eglīte. Šādi veģetatīvā veidā no viena celma iespējams iegūt pat trīs jaunus kociņus.

Gada garumā plantācija lielas rūpes neprasot. Kociņu vainagu veidošana no-

tiekot pamatā pavasarī, līdz saplaukšanai, tad tiekot apgriezti gan sānu zari, gan galotnes, arī stādīts. Šādās nodarbēs paiet apmēram mēnesis. Tā kā egle ir pietiekami ēncietīga, veģetācijas periodā zāles applāušana nav nepieciešama.

Vasaras mēnešos Ojārs nodarbojas ar otru savu biznesa jomu – biškopību. Tā gan darbi, gan ienākumi sadalīti puslīdz vienmērīgi visā gada garumā. Vajadzības brīžos palīdzību neliedz arī dzīvesbiedre Diāna.

Vispieprasītākās – nelielās eglītes

Decembris plantācijā, protams, ir pļaujas laiks, tad arī viss mēnesis paiet – gan cērtot, gan vedot uz Rīgu un tirgojot. Lai nodrošinātu tirdzniecību vienlaikus vairākās vietās, palīdz arī bērni...

Tirgojot visaugstākā cena, protams, ir par lielākajām, virs 2 m augstajām eglītēm, tomēr tādas pērkot salīdzinoši maz. Vispieprasītākās esot nelielās – līdz 1 m garās. Atšķīroties arī pircēju gaume. Lieklākoties jau, protams, tiekot pieprasītas simetriskas, vienmērīgi noaugušas, bet ir cilvēki, kas, tieši otrādi, vēlas, lai vienā pusē zaru būtu maz un to iespējams ievietot kādā konkrētā vietā. Bijis pat gadījums, kad pircēja speciāli izvēlējusies eglīti ar „robu” vainagā, jo tāda netraucēs skatīties „zilo draudziņu” – televizoru!

**Ojārs
Blūms
ar eglīšu
audžešanu
nodarbojas jau
gandrīz 20 gadus**

Uz jautājumu par plantācijas drošību Ojārs atbild ar vieglu smīnu. Gadoties jau visādi. Reiz ziemas naktī mēnesnīcā pats esot pieķēris darboņus ar smago automašīnu, kurā jau tikušas krautas plantācijā nozagtās egles. Ataicinātā policija pēc tam gan vaininiekus esot pilnībā attaisnojusi – sak, visapkārt valsts mežs, „nelaimīgie cilvēki” esot vienkārši apmaldījušies... Vairāk šādi gadījumi gan, par laimi, neesot atkārtājušies. Bet vai neieklīst tādi, kas kāro tikai vienu eglīti saviem svētkiem? Ojārs atmet ar roku – nu lai tad arī viņiem tiek!

Protams, konkurence eglīšu tirgū ar katru gadu pieaug. Gadās, ka, svētkiem beidzoties, visas eglītes nav izdevies pārdot. Arī stāvēt visas dienas garumā ārā, kad temperatūra brīžiem mīnusus, brīžiem slapjdraņķis, pati par sevi nekāda izklaide vis nav. Bet Ojārs atzīst, ka tuvojošos svētku gaidās cilvēki lielākoties noskaņoti labvēlīgi. Tā taču ir skaista lieta – dāvāt cilvēkiem svētku prieku!

Alda Velvere,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

KAD PROJEKTS ĪSTENOTS

Lauku atbalsta dienests apstiprinājis finansējuma piešķiršanu jaunaudžu retināšanas projektam un darbi mežā paveikti. Ko tālāk?

Lai saņemtu Eiropas atbalstu, vēl jāveic zināmas darbības. Lauku atbalsta dienestam (LAD) iesniedzamo atskaišu daudzums pēdējās kārtās samazināts līdz minimumam. Vienīgais dokuments, kas jā sagatavo meža īpašniekam, ir „Pārskats par projekta īstenošanas rezultātiem”, saukts par 7. pielikumu. Šis dokuments mežniecībā jāiesniedz divos eksemplāros. Pēc apstiprināšanas viens tā eksemplārs tiks nosūtīts LAD, otrs – meža īpašniekam.

Atbalsta pretendents pašam uz LAD nav jāiet un nekas nav jāiesniedz! Taču, lai pārskatu korekti sagatavotu, jāzina precīza izretinātās jaunaudzes platība. Tādēļ pēc kopšanas nogabali jāuzmēra. Iegūtās platību skices jāiesniedz Valsts meža dienestam kopā ar pārskatu.

Platību uzmērīšanu var veikt pats meža īpašnieks, ja vien viņam ir tam nepieciešamie instrumenti, vai arī lūgt speciālista palīdzību. Pakalpojuma cena būs zemāka, ja īpašnieks pirms uzmērīšanas platību būs dabā marķējis un stūros ielicis mietiņus. Veicot šīs darbības, saimnieks vienlaikus arī pārliecināsies, vai izkopta visa platība, vai līgtie kopēji nav, tā sakot, *nohalturējuši*.

Ja izkoptā platība sastāv no vairākiem nogabaliem, katru nogabalu nav nepieciešams mērīt atsevišķi. Vienā skicē var apvienot vairākus nogabalus arī tad, ja tajos ir dažāda vecuma audzes. Taču tā tas ir vienīgi gadījumā, ja šajos nogabalos savā starpā neatšķiras Eiropas atbalsta intensitāte, tātad – visos nogabalos ir vai nu mistraudze vai tīraudze. Tā kā saņemamā naudas summa mistraudzēm un tīraudzēm ir dažāda, tās ir jāgrupē atsevišķi. Tādēļ pirms platību uzmērīšanas nepieciešams tikt skaidrībā par izkopto mežaudžu sastāvu. Arī šīs darbības, protams, var deleģēt kompetentiem speciālistiem, vai veikt pats meža saimnieks. Šādam nolūkam uz katra nogabala garākās diagonāles jāizvieto vairāki aplveida parauglaukumi ar rādiusu 2,82 m (25 m³). Parauglaukumā saskaitīto

kociņu skaitu sareizinot ar 400, iegūst kopējo koku skaitu uz hektāru. Sumējot visu nogabala parauglaukumu rezultātus un izdalot ar parauglaukumu skaitu, tiks iegūts vidējais koku skaits nogabalā. Šādi meža īpašnieks varēs pārliecināties, vai retināšana veikta atbilstoši MK noteikumu prasībām. Zinot, kāds kopējā koku skaitā ir katras konkrētās sugas koku skaits, var izrēķināt, cik liels procentuālais īpatsvars ir katrai sugai. Ja citu sugu piemestrojums ir vismaz 25%, audze uzskatāma par mistraudzi.

Ja pēc uzmērīšanas tiek konstatēts, ka nogabala platība atšķiras no meža apsaimniekošanas atbalsta pasākumu plānā minētās, pārskatā jā raksta reālie – dabā iegūtie rezultāti. Mežzinis katru platību pārmērīs, un, ja viņa mērījumi pieļaujamas kļūdas robežās sakrītīs ar īpašnieka uzrādīto, nekādas LAD sankcijas nesešos. Tāpat attiecībā uz mistraudzi un tīraudzi – pārskatā īpašnieks uzrāda to, kas konstatēts dabā – arī tajā gadījumā, ja tas nesakrīt ar projekta iesniegumā plānoto. Ja plānotās mistraudzes vietā dabā būs iegūta tīraudze, atbalsta intensitāte būs 60%, kā tas tīraudzes gadījumā paredzēts. Gadījumā, ja bijusi plānota tīraudze, bet dabā piemestrojums pārsniedzis 25%, atbalsta intensitāte gan netiks palielināta. Protams, kamēr nogabali dabā cits no cita nav atdalīti, visi šie mērījumi būs nedaudz provizoriski, bet pietiekami precīzi, lai saprastu būtību.

Meža īpašniekam jāsaprot, ka, lai gan par kopšanas rezultātā izveidotu mistraudzi Eiropas atbalsts ir lielāks, tomēr to nevajadzētu spraut par pašmērķi un censties speciāli saglabāt mazvērtīgāko koku piemestrojumu. Šādi var tikt izveidotas konfliktaudzes, piemēram, ja eglu vai bērzu platībās bez vajadzības atstāj apses un baltalkšņa piemestrojumu. Šīm koku sugām ir atšķirīgs dzīves ilgums, un ir saimnieciski neizdevīgi tās audzēt kopā. Ja meža īpašnieks nav pārliecināts, vai turpmākas kopšanas cirtes konkrētajā platībā tiks veiktas, būtu jāpārdomā, vai dažu desmitu *euro* dēļ vērts apzināti bojāt savu nākotnes mežu.

Alda Velvere,
MKPC Dienvidkurzemes nodaļa

LAIKS AIZSARGĀT KOCIŅUS NO MEŽA DZĪVNIĒKU PŪSTĪJUMIEM!

Tuvojoties rudens periodam un ziemai, jādomā par kociņa aizsargāšanu no meža dzīvniekiem – stirnām, aļņiem un briežiem.

Jauno priežu un egļu stādu pumpurus visvairāk ir iecienījušas stirnas, brieži nograuz visu dzinumumu. Savukārt vecākiem kociņiem brieži un aļņi plēš stumbru mizu. Sevišķi jāuzmana priežu jaunaudzēs apmēram cilvēka augumā pēc izkopšanas, tās īpaši iecienījuši aļņi. Dzīvnieki tām var ērti piekļūt un nomizot stumbriņus, radot milzīgus zaudējumus. Mežsaimnieki aprēķinājuši, ka meža dzīvnieku nodarītie zaudējumi postītajās priežu jaunaudzēs ir ap 1000 euro par hektāru.

Teritorijās, kur meža dzīvnieku ir daudz, jaunaudzēs aizsardzība ir jāveic jau pirmajā gadā no kociņu iestādīšanas līdz brīdim, kad tie sasnieguši vismaz pusotra metra augstumu. Pēc tam ir svarīgi pasargāt jaunaudzju koku stumbrus no aļņiem un briežiem.

Jaunāko kociņu pumpuru dzinumumu aizsardzībai veiksmīgi izmanto repelentus *Cervacol Extra* vai *Plantskyd*, par ko esam rakstījuši. Šoreiz vairāk par kociņu stumbra mehāniskajiem aizsardzības līdzekļiem.

Koku individuālie mehāniskie aizsardzības līdzekļi

Pasaules praksē un arī Latvijā ir izmēģināti dažādi koku individuālie mehāniskie aizsardzības līdzekļi: aizsargvairogi, dažādi sieti, spirāles, cilindri, kastes u.c. Šos līdzekļus iesaka vairāk lietot nelielās platībās, kur tas ir ekonomiski izdevīgāk nekā ierīkot aizsargžogu.

Plastikāta cilindri, aizsargkastes

Cilindri sekmīgi aizsargā kociņus pret peļveidīgo grauzēju, zaķu un pārnadžu postījumiem. Dažāda veida plastikāta cilindri vairāk piemēroti ātraudzīgo apšu, papeļu, ozolu u.c. lapu koku stādījumiem, tos uzliekot drīz pēc iestādīša-

nas. Pēdējā laikā vairāk lieto saliekamas aizsargkastes no gofroplastikas ar ventilācijas caurumiem un vienu vai diviem stiprinājuma mietiņiem. Regulāri jāveic aizsargātās audzes apsekošana, jo aizsargcilindri sniega ietekmē var sašķiebties. Konstatēts, ka cilindru un aizsargkastes iekšpusē ir atšķirīgs mikroklimats, kas veicina kociņu straujāku augšanu.

Aizsargsieti

Pieejami un praksē lietoti dažādi aizsargsieti. Elastīgie plastikāta sieti labi aizsargā pret peļveidīgiem grauzējiem, zaķiem un pārnadžu postījumiem pirmajos gados pēc atjaunošanas; tie jānostiprina ar mietiņiem un regulāri jāpārbauda. Rupja režģojuma sieti vairāk piemēroti lielākiem

kociņu stādījumiem, tie nepasargā no peļveidīgiem grauzējiem un regulāri jāpārbauda, jo sānu zari mēdz izaugt cauri aizsargsietam un deformēties. Pēdējā laikā pieejami dubultrežģojuma aizsargsieti, kas labi aizsargā kociņus, bet nenostiprināti, vējā trinoties pret kociņa stumbru, bojā mizu. Perforētie plastmasas sieti labi aizsargā pret visiem bojājumiem, regulāri jāapseko, jo sānu zari mēdz izaugt cauri aizsargsietam.

Spirāles

Plastikāta un sietveida spirāles kociņu stumbra aizsardzībai ir dažāda garuma un materiāla, piemērotas gan lapu koku, gan skuju koku stumbru aizsardzībai. Tās ir ērti lietojamas, padodas, kokam augot, nedeformē zarus un stumbrus, mazāk piemērotas jauniem kociņiem. Aizsargspirāles tiek uzlītas uz koka stumbra bez zaru daļas, neļaujot briežiem un aļņiem piekļūt stumbra mizai un atstāt savu zobu nospiedumus koka stumbrā. Kociņš var mierīgi augt un birstot padoties plašumā, jo spirāle padodas. Kad koks ir izveidojis raupju mizu, kas dzīvniekam vairs negaršo, spirāli noņem vai tā pati saulē sadalās un nokrīt.

Aizsargcauruļu un aizsargspirāļu augstums ir atkarīgs no dominējošās dzīvnieku sugas konkrētajā teritorijā. Literatūrā ieteiktie aizsargsietu augstumi ir līdz 1,2 m stirnām un 1,8 m staltbriežiem.

Secināts, ka mehāniskie aizsarglīdzekļi sekmē koka augšanu garumā, bet ierobežo augšanu resnumā, kas var ietekmēt koka izturību un stabilitāti. Mehāniskie aizsardzības līdzekļi vairāk piemēroti nelielās platībās, un nepieciešama to regulāra apsekošana un uzturēšana.

Efektīvai jaunaudzju aizsardzībai nepieciešama arī pārdomāta pārnadžu populācijas kontrole.

Raksta sagatavošanā izmantots LVMI „Silava” pētījums „Stumbra individuālo aizsardzības metožu izvērtējums jaunaudzēs”, 2013., J.Baumanis.

Sarmīte Grundšteine,
MKPC

AIZSARGĀ SAVUS STĀDUS PRET MEŽA DZĪVNIĒKU POSTĪJUMIEM!

Zviedrijas meža pārvaldes laikraksta „Skogseko” rakstu sērijā par darbībām mežsaimniecībā, ko spēj paveikt gandrīz katrs, – šoreiz par aizsardzību pret meža dzīvnieku postījumiem.

Apgabalos ar lielu briežveidīgo dzīvnieku (aļņu, stirnu, briežu) biežību ir liels risks, ka postoši bojājumi var tikt nodarīti jutīgām koku sugām, piemēram, priedei.

Īpaši smagi bojājumi var skart dažādu sugu jauktās jaunaudzēs. Ja runa ir par lielām jaunaudzju platībām, kuras var tikt pakļautas bojājumiem, visracionālākais paņēmieni ir kociņu apstrāde ar kādu no aizsardzības līdzekļiem, kas pieejami tirdzniecībā.

Turpretī nelielu platību zemes īpašniekam, kuram ir vairākas mazākas aizsargājamas audzes, aizsardzību iespējams veikt pašam.

Svarīgākais ir aizsargāt pašus galotņu dzinumus, līdz stāds ir pāraudzis viskritiskāko augstumu: 50–60 centimetrus, kas aizsniiedzami stirnai, un vairāk nekā

divus metrus, kas aizsniiedzami alnim. Ja uz galotnes dzinuma novieto kaut ko mazāk garšīgu, dzīvnieks zaudē interesi par to un tai vietā nokož sānu dzinumus.

Nokosti sānu dzinumi samazina pieaugumu, bet, iespējams, var nedaudz uzlabot kvalitāti. Stādi pacieš galotņu dzinumu nokošanu kādu reizi, bet katrs gads, kurā viņi var izvairīties no bojājuma, palielina iespējamību iegūt skaistu lietaskoku nākotnē.

Pārsvārā pietiek ar to, ka aizsargā galotņu dzinumus. Ja ir pieejama aitu vilna, to var aptīt ap galotnes dzinumu. Vēl viens priekšlikums ir apkārt galotnei salocīt gabalu salizturīgās vai maskēšanās līmlentes.

Viens no vienkāršākajiem paņēmieniem ir apsiet lenti. Lente jānovieto tieši zem galotnes pumpura tā, lai tā netraucētu attīstīties nākamajā pavasarī.

Nav tik ļoti svarīga loma tam, kāds materiāls tiek izmantots. Parastai papīra lentei ir tāda priekšrocība, ka tā sairst un mazina risku, ka galotne tiek iežņaugta, kad koks pēc tam aug. Ja izmanto audu-

mu, vajadzētu izmantot vienkāršu mezglu, saliekot auduma lentes galus krustēniski, sasienot un viegli savelkot, lai tas pats atsienas, kad koks turpina augt. Atcerieties, ka šīs darbības nepasargā stādus no to noliekšanas, mizas bojāšanas un galotņu nolaušanas, pret ko nepieciešamas citas metodes.

Pastāv dažādi uzskati par piemērotāko lentes krāsu, bet tam nav gandrīz nekādu zinātnisku pierādījumu. Nav arī nekādu īpašu zināšanu par lentes platumu un garumu, bet 2–3 centimetrus plata un 30 centimetrus gara lente parasti darbojas labi. Bez tam lenti var iemērkēt arī kādā negaršīgā šķidrumā, tad arī pati darbošanās būs mazāk patīkama.

Ja stādi aug cieši un tie ir pietiekamā augstumā, vienas stundas laikā var uzlikt aizsardzību 100 stādiem. Visa ģimene var piedalīties, un kāpēc gan jauniešiem nedot prieku pastrādāt un mazliet nopelnīt. 🌲

Zviedrijas
Meža pārvaldes laikraksts „Skogseko”
Nr. 3, 2016. gada oktobris

PIEREDZE AIZSARDZĪBĀ PRET MEŽA DZĪVNIĒKU POSTĪJUMIEM

Par pieredzi Zviedrijā kociņu aizsardzībā pret meža dzīvnieku postījumiem izmantojot aitas vilnu stāsta
Larss Georgs Hedlunds.

„Savā īpašumā Zviedrijā izmēģināju ne-tradicionālu paņēmieni, kā priežu un lapegļu jaunaudzēs pasargāt no aļņiem un stirnām. Šim nolūkam kopā ar meitu turam trīs aitas. Pieredze liecina, ka vasaras periodā vilna labi pasargā lapegles, stādītos bērzus un hibrīdapses no stirnu postījumiem ar ragiem, it sevišķi, ja vilnu apsmidzina ar preparātu *PW Plantskydd*. Vilna labi absorbē repelentu, un tas ilgāk saglabājas. Novērots, ka arī aļņiem šīs smakas nepatīk.

No sākuma vilnu (apmēram 10 kg no divām aitām) kārtoju 200 litru maisos un liku pie katra kociņa. Tagad es nelieku vilnu uz katra koka, bet ik pēc 5 metriem uz kāda zara vai dubultās galotnes.

Tomēr pēc trīs gadu pieredzes varu secināt, ka simtprocentīga efekta nebūs, labāku rezultātu dos lode – sabalansēta populācija ar barības resursiem. Līdz šādam risinājumam gan Latvijā, gan Zviedrijā ir vēl tālu, bet ar vienu nopietnu lēmumu var situāciju radikāli uzlabot.” 🌲

UZ MEŽU KĀ PIE TERAPEITA

*Ja neesi tu mežā bij'si
To vispār nevar izstāstīt...*

/I.Ziedonis/

Vai kāds atceras, kā smaržo egles skujuas Ziemassvētkos – nomierinoši un mīli... Un kā garšo bērzu sulas ap Jāņiem? Un kuram atmiņā ir pirts slotiņas pieskāriens? Katram no mums ir savas atmiņas un īpašās sajūtas no saskarsmes ar kokiem. Koki mums sniedz dzīvot iespēju, baudījumu un arī veselību.

Arī šādi
kopīgi var
smelties enerģiju

Foto: No D. Kiopas arhīva

Pasaulē ir plaši pētīta meža ietekme uz cilvēka veselību. Pētījumos novērtē pulsu, asinsspiedienu, sirds darbības mainīgumu, kortizola koncentrāciju siekalās un „dabisko slepkavu” šūnu aktivitāti. It īpaši plaši pētījumi veikti Japānā, un šis valsts pētnieki arī patentējuši terminu „meža terapija”. Pētījumu rezultāti apliecina, ka cilvēku atslābinoši un nomierinoši ietekmē tikai pat 15 minūšu pastaiga mežā. Jāteic gan, ka dinamiskiem un ļoti aktīviem ļaudīm vajadzīgs ilgāks pastaigas laiks, lai organisms reaģētu ar atslābumu.

Kas notiek pastaigas laikā pa mežu?

Pirmā lieta ir saistīta ar skābekļa daudzumu gaisā sastāvā, kas tiešā veidā pabarot mūsu smadzenes un katru ķermeņa šūnu. Šādi caur elpošanu saņemam ziņu, ka ir pietiekami resursu dzīvei un spējam nomierināties, atslābināties. Turklāt visi koki izdala ēteriskās eļļas. Cits – vairāk, cits – mazāk, pavasarī un vasarā aktīvāk, ziemā – mazāk. Šīs ēteriskās eļļas ir tās, kas palielina kortizola koncentrāciju siekalās un veicina „dabisko slepkavu” šūnu aktivitāti, kuras sargā mūsu organismu pret nelūgtiem viesiem.

Drošība un patvēruma sajūta

Koki dod drošības un patvēruma sajūtu, kuru nesam sevī līdzīgi kopš seniem aizlaikiem. Līdz ar to ar bijību izturamies pret lieliem kokiem. Atspiesties pret to, pieglausties, pasēdēt zem tā vai noglāstīt – katram ir sava ērtā sajūta. Izvēloties savu atbalsta koku, droši ir paļauties uz savām sajūtām. Tie, kuriem dominējošs ir prāts, var atcerēties koku fiziskās īpašības un pēc tām izvēlēties koku, pie kura meklēt atbalstu, jo katrs no mums var dalīties tikai ar to, kas mums piemīt. Arī koki. Tāpēc pēc stipruma un stabilitātes dodamies pie ozola; pēc dāsnuma – pie liepas; lai vieglāk pielāgotos situācijām un cilvēkiem – pie vītola; lai vairotu sevī dāsnumu – pie ābeles; izturību vairo priekš un pacietību – egles. Savukārt sīkstums un pioniera gars piemīt bērziem, bet spēja izturēt lielas straumes – melnalkšņiem. Lokanākas par visiem un ar izteiktu spēju pastāvēt par sevi ir ievas, turklāt viņas reibina ar savu smaržu cauru gadu – gan ar agrākajām lapām pavasarī, gan ar ziediem, gan ziemā tikai ar koksni! Savukārt kļavas ar lapām veido noturīgu ārējo vainagu – un tas var palīdzēt veidot savu ārējo tēlu.

Remdē pieskārienu badu

Īpašu vērtību pastaiga mežā var dot cilvēkiem, kuriem trūkst ikdienas pieskārienu. Taktilais (pieskārienu) bads ir mūsu skrienošās un savrupās ikdienas paradība. Daļa to risina ar mājdzīvnieku palīdzību, bet ne visiem ir tāda iespēja un raksturs. Šajā gadījumā labi var palīdzēt pastaiga mežā, kur koki ar saviem zariem vienmēr ir gatavi mūs noglāstīt. Mēs katrs nākam ar citādu dzīves pieredzi, un reizēm pieskārieni nav ģimenē raksturīgi un to pietrūkst mūsu bērniem. Ja šādā situācijā nav iespējams turēt mājdzīvnieku, vediet bērnus regulārās pastaigās pa biežākiem mežiem – ieguvēji būsiet visi! Kopīgās pastaigās der ielāgot meža pārgājiena noteikumu – iet cieši citam aiz cita vai ar ievērojamu attālumu, lai zari atliecoties neiesit aizmugurē ejošajam.

Ejiet staigāt uz mežu un baudīt to arī ziemā! Varbūt mežs ziemā mazāk smaržo, tomēr tas ir brīvs no kukaiņiem, ērcēm un čūskām. Īsās dienas reizēm nozog arī labu garastāvokli, tāpēc:

„Nu pamēģiniet pasmaidīt, kad traucē slikta oma,

No kokiem, puķēm mācīties – lūk, īstu vīru doma...”

Danuta Kiopa, AC „Pakalmieši”

SĀKAS LŪŠU MEDĪBU SEZONA

No 1. decembra sākas jaunā lūšu medību sezona. Valsts meža dienests ir izdevis rīkojumu, kas nosaka pieļaujamo lūšu nomedīšanas apjomu 2016./2017. gada medību sezonai – 150 dzīvnieku. Lūšus atļauts medīt no 1. decembra, bet ne ilgāk par 31. martu.

Lai nodrošinātu Medību likumā noteikto, ka medību resursi izmantojami tā, lai nodrošinātu medījamo dzīvnieku sugu populāciju, genofonda un medījamo dzīvnieku apdzīvotās vides aizsardzību un saglabāšanu, un ņemot vērā *Lūšu aizsardzības plāna ieteikumus populācijas labvēlīga stāvokļa saglabāšanai*, 2016./2017. gada medību sezonā ir noteikts aizliegums lūšus medīt Zemgales virsmežniecības Jelgavas nodaļas uzraugāmajā teritorijā, izņemot Tērvetes, Bukaišu, Augstkalnes, Līvberzes pagastu un Valgundes pagasta teritorijā ārpus Ķemeru nacionālā parka, Bauskas nodaļas uzraugāmajā teritorijā, izņemot Bārbeles, Dāviņu, Skaistkalnes, Stelpes, Vecsaules un Vecumnieku pagastu un Rīgas reģionālās virsmežniecības Babītes nodaļas uzraugāmajā teritorijā.

Sākotnējais nomedīšanas apjoms – 90 lūši ir sadalīts pa virsmežniecību uzraugāmajām teritorijām, un to nav atļauts pārsniegt līdz 2016. gada 23. decembrim un izmantot citā virsmežniecībā līdz 2016. gada 12. februārim. Pārējā nomedīšanas apjoma (60 lūši) vienota izmantošanas kārtība visā valstī tiek noteikta, sākot no 24. decembra.

Par nomedītajiem lūšiem vienas darba dienas laikā pēc lūša nomedīšanas jāinformē Valsts meža dienests, tāpat jāinformē par ikvienu lūsi, kura bojāejas cēlonis

nav medīšana. Par katru nomedīto dzīvnieku tiek aizpildīts akts par vilka/ lūša nomedīšanu.

Lai netiktu pārsniegts noteiktais pieļaujama lūšu nomedīšanas apjoms valstī, no 2017. gada 13. februāra VMD Medību daļa koordinē atlikušā nomedīšanas apjoma izmantošanu, ieskaitot tā pieļaujama apjoma pārdali, kas virsmežniecībās palicis neizmantojams pēc pieļaujama apjoma sākotnējā sadalījuma.

Medību tiesību lietotājam ir jāievēro Eiropas Padomes 1996. gada 9. decembra regulas Nr. 338/97 „Par savvaļas dzīvnie-

ku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību” 8. panta nosacījums, ka šīs regulas A pielikumā uzskaitīto sugu īpatņus (t.sk., vilkus un lūšus) aizliegts pirkt, piedāvāt pirkšanai, iegādāties komerciāliem nolūkiem, publiski izstādīt komerciālos nolūkos, lietot komerciāliem mērķiem un pārdošanai, uzglabāt pārdošanai, piedāvāt pārdošanai vai transportēt pārdošanai bez CITES sertifikāta.

2015./2016. gada medību sezonā tika nomedīti 115 lūši, bet pieļaujama nomedīšanas apjoms bija 150.

VMD informācija

PĒDĒJAIS BRĪDIS MAINĪT MEDNIEKA APLIECĪBU!

Lai, dodoties medībās, nesagādātu nepatīkamus pārsteigumus, ir jāpasteidzas apmainīt savu mednieka apliecību! Atrāšanās medībās bez mednieka apliecības draud ar nepatīkamiem piedzīvojumiem vai pat naudassodu, ja apliecības esamību neizdodas pierādīt.

2015. gada vasarā tika uzsākta mednieku un medību vadītāju apliecību maiņa, kas jāveic līdz 2017. gada 1. janvārim.

Bija izveidojusies objektīva nepieciešamība veikt šo procedūru. Vispirms ir jāapzina, cik Latvijā ir tieši aktīvo

mednieku, jo *teorētisko* un mirušo mednieku apliecības nav anulētas. Ne mazāk būtiski ir tas, lai apliecības būtu mūsdienīgākas pēc formas, drošas un izgatavotas no izturīga un nemirkstoša materiāla. Bez tam daudzi mednieki, kuri ar šo vaļasprieku nodarbojas jau ilgu laiku, pēc to laiku fotogrāfijām šobrīd ir grūti atpazīstami. Galvenais ieguvums no apliecību maiņas būs mednieku un medību vadītāju datubāzes sakārtošana.

Likumā noteiktajā kārtībā apliecības ir jānomaina līdz 2017. gada 1. janvārim, taču daudzi mednieki to atstāj uz

pēdējo brīdi. Lai arī vecā parauga apliecības pēc 1. janvāra vēl būs derīgas, bet jaunās Mednieku sezonas kartes tiem medniekiem, kuri nebūs apmainījuši mednieku apliecības, vairs netiks izsniegtas. Tātad pēc nākamā gada 31. marta ar vecā parauga mednieku un medību vadītāju apliecībām medības vairs nebūs iespējamas.

Ieteikums medniekiem, kuriem vēl nav jaunās apliecības, bet kuri domā turpināt savas mednieku gaitas, nekavēties ar apliecības maiņu.

VMD informācija

◀ 7. lpp.

Dzīvnieku barības bāzes inventarizācija

Vienlaikus ar apkodumu inventarizāciju veic arī dzīvniekiem pieejamās barības bāzes inventarizāciju. Inventarizējot parauglaukumā, uzskaita visas sugas, kas piemērotas briežu dzimtas dzīvnieku barībai (apse, kārkls, pilādzis, ozols u.c.). Datus salīdzina ar iepriekšējo gadu datiem un vērtē, vai barības bāze ir pietiekama vai tās sāk trūkt, par ko liecina vairākkārtēji dzinumu apkodumi sezonas laikā vai priežu bojājumi vasarā (par lielu dzīvnieku populāciju). Dzīvnieku barības bāzes inventarizēšanā un nākotnes prognozei ņem vērā arī nākotnes mežsaimnieciskos plānus, proti, plānotos meža atjaunošanas vai ciršanas darbus. Tāpat ņem vērā zemju sadalījumu pa klasēm – meža zeme, ne-meža zeme, zeme zem ūdeņiem.

Aļņu populācijas apsaimniekošanas plāns

Zviedrijas parlamentā tika pieņemts lēmums – „veidot augstas kvalitātes aļņu populāciju līdzsvarā ar barības resursiem”,... “ņemot vērā ceļu satiksmes negadījumu statistiku, mežsaimniecību, lauksaimniecību un bioloģisko daudzveidību”.

Valsts vides aizsardzības aģentūra (*The national Environmental Protection Agency (EPA)*) nosaka visaptverošus noteikumus/ietvardokumentus par aļņu un staltbriežu apsaimniekošanu Zviedrijā.

Lēņa (administratīvi teritoriāls iedalījums) administratīvā pārvalde (*County administrative boards*) izstrādā aļņu populācijas apsaimniekošanas plānu Lēņa reģionam un izskata un apstiprina lokālos aļņu apsaimniekošanas plānus.

Savvaļas dzīvnieku (dabas) apsaimniekošanas delegācija (*Wild life management delegation*) sagatavo vispārīgas vadlīnijas savvaļas dzīvnieku apsaimniekošanai Lēnī. Delegāciju vada apgabala gubernators un tajā ir mednieku, lauksaimnieku, NVO, pašvaldību, policijas, un mežsaimnieku pārstāvji.

2012. gadā tika parakstīts memorands starp mežsaimniekiem un Zviedrijas medību asociācijām. Izvirzītais mērķis saskaņā ar jauno aļņu apsaimniekošanu ir „veidot augstas kvalitātes aļņu populāciju, kura būtu līdzsvarā ar barības resursiem un kura ievērotu svarīgas vispārējās intereses”.

Zviedrijā aizsardzībai no meža dzīvnieku postījumiem izmanto arī žogus, kas regulāri jāapsekko

Valsts ir sadalīta 149 aļņu apsaimniekošanas apgabalos (ap 300 000 ha), lai plānotu aļņu populācijas apsaimniekošanu un koordinētu aļņu medības. Apgabalu veido pa dabiskām robežām (upes, autoceļi utt.). Par aļņu apsaimniekošanas apgabalu atbild pārvalde, kura sastāv no trīs medniekiem un trīs zemes īpašniekiem. Pārvaldes priekšsēdētājs ir zemes īpašnieku pārstāvis, un viņam ir izšķirošās balsis tiesības. Šī pārvalde izveido aļņu populācijas apsaimniekošanas plānu trim gadiem, kurš ir arī maināms, ja rodas jauni apstākļi.

Aļņu populācijas apsaimniekošanas plānā nosprauž mērķus aļņu nometīšanai, kā arī seko līdzi mērķa izpildei. Lēņa valde apstiprina plānu. Aļņu apsaimniekošanas apgabali savukārt ir sadalīti mazākos apgabalos, kuros medības organizē medību kolektīvi (ap 10 kolektīvi). Šie mazie apgabali paši var lemt, vai katru gadu medī 1/3 no plānotā triju gadu nometīšanas apjoma, vai, atkarībā no situācijas, piemēram, pieaug postījumu apjomi, to vienā gadā palielina un savukārt nākamā gadā samazina.

Plānotā nometīšanas apjoma izpildes nodrošināšana

Aļņu populācijas nometīšanas limitu, vadoties no aļņu apsaimniekošanas plānā, nosaka reģionālā pārvalde – Lēnis. Pēc fakta Zviedrijā nometīšanas limitu izmanto 90–95% apmērā. Aļņu nometīšanas atļaujas sadala matemātiski pēc teritorijas. Par aļņu nometīšanas atļauju mednieku formējumi maksā valstij 50 EUR, bet meža īpašniekam īpašnieka

noteikto maksu, piemēram, *Stora Enso* prasa samaksāt par alni 500 EUR. Par aļņu teļiem netiek prasīta maksa. Tuvojoties medību sezonas beigām, ja ir palikuši daudzi nometīti īpatņi, par katru nometīto alni maksā ap 100 EUR.

Mednieku formējumi paši ievāc datus par nometītajiem aļņiem un tos ievada speciāli izveidotā mājaslapā. Gan par nometīšanas faktu, gan dzimumu, gan vecumu. Tāpat arī mednieku formējumi veic inventarizāciju, piemēram, tiek svērti nometītie aļņu teļi. Pēc svēršanas datiem var vērtēt populācijas stāvokli. Jo lielāka populācija, jo vairāk sāk kristies masa, kam par iemeslu ir nepietiekams barības apjoms. Šos datus arī izmanto aļņu populācijas apsaimniekošanas turpmākajā plānošanā.

Guntis Ščepaniks,
AS “Latvijas valsts meži”

LLKC MEŽA KONSULTĀCIJU PAKALPOJUMU CENTRS

Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LLKC
Ozolnieku nov. LV3018
Tāl: 63050477, fakss 63022264
e-pasts: mlkpc@mlkpc.llkc.lv
www.mlkpc.llkc.lv

VIETA	Vārds, uzvārds	Tālrunis
Sigulda	Laila Šestakovska	28323647
Liepāja	Uldis Šenbergs	29285111
Saldus	Alda Velvere	20222041
Krāslava	Jānis Dzalbis	26459513
Līmbaži	Jānis Zvaigzne	28307178
Ludza	Ludvigs Karvelis	29411165
Madona	Mairita Bondare	28381176
Preiļi	Astrīda Rudzīte	26410476
Rēzekne	Valda Brice	28692818
Iecava	Agris Kauliņš	26498315
Aizkraukle	Jekaterīna Blaua	26534704
Jēkabpils	Jānis Sēlis	26465432
Jelgava	Ieva Doniņa	26352648
Dobele	Sergejs Repņikovs	29283108
Gulbene	Linda Muceniece	26314426
Kuldīga	Valdis Usne	26438175
Talsi	Linda Spade	25468419
Valmiera	Andris Virs	26108426

Apmācību centrs “Pakalniņi” Danuta Kiopa 26141853

Izdevējs: SIA LLKC Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs,
Izdevumu iespiešanai sagatavoja Sarmīte Grundšteine,
tāl. 63050477, mob. 29133563

Makets: Dzintars Melnis

Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov. LV-3018